

V A L S T Y B Ė S
T A R N Y B O S
D E P A R T A M E N T A S

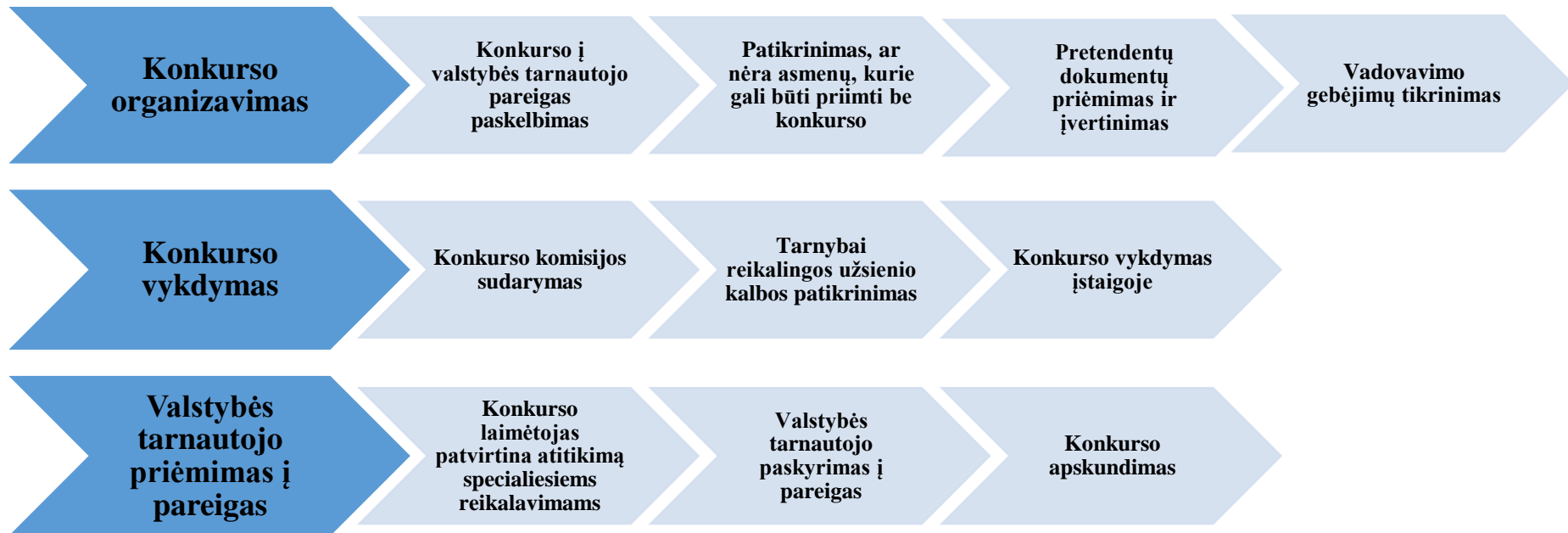
**ATMINTINĖ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ
INSTITUCIJOMS IR ĮSTAIGOMS
DĖL KONKURSO Į VALSTYBĖS TARNAUTOJO PAREIGAS
ORGANIZAVIMO TVARKOS**

**2018 m.
Vilnius**

I. IŽANGA

Valstybės tarnybos departamentas, atsižvelgdamas į valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų (toliau –įstaiga) daromas klaidas organizuojant ir vykdant konkursus į valstybės tarnautojo pareigas, parengė atmintinę dėl šių procedūrų vykdymo. Konkursai į valstybės tarnautojo pareigas yra organizuojami ir atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu (toliau – VTĮ) ir Konkursų į valstybės tarnautojų pareigas organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 966 „Dėl konkursų į valstybės tarnautojo pareigas organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Konkursų aprašas) ir kitais susijusiais teisės aktais.

Atsižvelgiant į šių teisės aktų nuostatas galima išskirti šiuos pagrindinius konkurso į valstybės tarnautojo pareigas etapus:

II. KONKURSO ORGANIZAVIMAS

Vadovaujantis Konkurso aprašo 18 punktu, sprendimą dėl konkurso organizavimo priima valstybės tarnautoją į pareigas priimančias asmuo. Kai valstybės tarnautoją į pareigas priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė, sprendimą dėl konkurso organizavimo priima Ministras Pirmininkas, o konkursas vykdomas per Vyriausybės kanceliariją. Kai valstybės tarnautoją į pareigas priima savivaldybės taryba, sprendimą dėl konkurso organizavimo priima savivaldybės meras, o konkursas vykdomas per savivaldybės administraciją. *Sprendimas dėl konkurso į įstaigos vadovo pareigas organizavimo turi būti priimtas per mėnesį nuo tos dienos, kurią jos tampa laisvos.*

Į pareigas priimančiam asmeniui priėmus sprendimą **skelbti konkursą** į laisvas, ar ateityje atsilaisvinančias, ar naujai steigiamas karjeros valstybės tarnautojo pareigas, būtina peržiūrėti tokios pareigybės aprašymą ir įvertinti kokias tiksliai funkcijas atliks šias pareigas einantis valstybės tarnautojas, kokie specialieji reikalavimai¹ reikalingi šioms funkcijoms atlikti, ar pareigybės aprašymas ir jame nustatyti specialieji reikalavimai atitinka reikalavimus, nustatytus Valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų ir vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 685 „Dėl Valstybės tarnautojų pareigybių aprašymo ir vertinimo metodikos patvirtinimo“. Parengus tinkamą pareigybės aprašymą, Valstybės tarnybos valdymo informacinėje sistemoje (toliau – VATIS) Valstybės tarnybos departamentui (toliau – VTD) pateikiamas elektroninis prašymas paskelbti konkursą į pareigas (Konkurso aprašo 19 punktas).

VTD, gavęs prašymą paskelbti konkursą į pareigas, patikrina pareigybės, į kurią skelbiamas konkursas, aprašymo atitiktį VTĮ ir jį įgyvendinančių teisės aktų nuostatomis. Jeigu užpildytoje elektroninėje prašymo paskelbti konkursą į pareigas formoje yra netikslumų, apie tai VTD nedelsdamas praneša konkursą organizuojančiai įstaigai, kuri prašymo formą patikslina ir vėl pateikia VTD pakartotinai. Jei randami ir patikslintoje prašymo formoje netikslumai, prašymo tikslinimo procedūra kartojama.

VTD, priėmęs prašymą paskelbti konkursą, patikrina ar nėra asmenų, kurie pagal VTĮ 11 straipsnio 3 dalį ir 13 straipsnio 3 dalį gali būti priimti į atitinkamas pareigas be konkurso. Jei toks asmuo ar asmenys yra, jų atranka vykdoma vadovaujantis Valstybės tarnautojo statuso atkūrimo ir pareigų siūlymo buvusiam valstybės tarnautojui taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 24 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Valstybės tarnautojo statuso atkūrimo ir pareigų siūlymo buvusiam valstybės tarnautojui taisyklių patvirtinimo“. Jei atlikus atranką asmuo nėra paskiriamas į pareigas, ar atrankai neįvykus, nes neatvyko į ją pretendentas (-ai), konkursas į pareigas organizuojamas toliau.

VTD per 7 kalendorines dienas nuo tinkamai užpildytos elektroninės prašymo paskelbti konkursą į pareigas formos gavimo ir neatsiradus asmenims, kurie į šias pareigas gali būti priimti be konkurso, skelbia apie šį konkursą VTD interneto tinklalapyje. Paskelbus apie konkursą į pareigas VTD interneto tinklalapyje, valstybės tarnautoją į pareigas priimančias asmuo apie šį konkursą *papildomai skelbia savo įstaigos interneto tinklalapyje.*

Pažymime, jog Konkurso aprašo 24 punkte yra nustatyta galimybė motyvuotu sprendimu **atšaukti konkursą**² ne vėliau kaip likus vienai darbo dienai iki konkurso pradžios. Apie konkurso atšaukimą įstaiga

¹ **Teismų praktika:** Visi nustatyti specialieji stojimo į valstybės tarnybą reikalavimai turi būti konstituciškai pateisinami, priešingu atveju bus pažeista ir piliečio konstitucinė teisė lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybinę tarnybą, ir žmogaus konstitucinė teisė laisvai pasirinkti darbą (Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarimas).

Specialaus reikalavimo – turėti vadovaujamo darbo patirtį – galima aiškinti remiantis bendrine lingvistine prasme ir teisės doktrinos nuostatomis – kaip tam tikro kolektyvo veiklos organizavimą, tvarkymą ir buvimą atsakingu už jo veiklą (LVAT 2007-12-27 sprendimas administracinėje byloje Nr. A14-1172/2007).

² LVAT 2017-05-02 nutartimi administracinėje byloje Nr. A-441-146/2017 pripažino, jog Kauno NTI-PN direktoriaus 2015-07-14 įsakymas Nr. 1-170, kuriuo buvo atšaukta atranka, pagrįstas ir teisėtas, nes nustatė, jog įsakymo atšaukti atranką priėmimą lėmė objektyvi aplinkybė – teisingumo ministro 2015-07-07 įsakymu Nr. IR-188 patvirtinus didžiausią leistiną pareigybių skaičiaus sąrašą, buvo nustatytas mažesnis pareigybių skaičius (162 vietoj buvusių 192, iš jų 2015-07-31 užimtų - 175,5).

LVAT 2017-07-04 nutartimi administracinėje byloje Nr. A-4092-261/2017 LVAT pasisakė, jog, esant objektyvioms aplinkybėms, gali būti nevykdoma pradėta valstybės tarnautojo priėmimo į valstybės tarnybą procedūra pagal VTĮ 11 straipsnio 3 dalies bei Statuso atkūrimo taisyklių reikalavimus, tačiau turi būti visapusiškai ir objektyviai ištirtos ir nustatytos aplinkybės, susijusios su būtinumu priimti sprendimus, kurių pagrindu nevykdoma pradėta valstybės tarnautojo priėmimo į valstybės tarnybą procedūra. Byloje nustatyta, kad krašto apsaugos

nedelsdama *praneša pretendams*, norintiems dalyvauti konkurse ir pateikusiems dokumentus konkursą organizuojančiai įstaigai, taip pat per VATIS VTD. Apie konkurso atšaukimą *paskelbiama* VTD ir konkursą organizuojančios įstaigos interneto tinklalapiuose.

SVARBU: *Sprendimas turi būti motyvuotas*, t. y. turi susiklostyti objektyvios ir svarbios aplinkybės, kad konkurso atšaukimas būtų pagrįstas. Pavyzdžiui, įstaigai sumažinamas pareigybių skaičius, todėl priimamas sprendimas naikinti laisvą pareigybę į kurią yra paskelbtas konkursas.

Asmuo, norintis dalyvauti konkurse, **turi būti** išlaikęs bendrųjų gebėjimų testą ir konkursą organizuojančiai įstaigai per VATIS pateikia Konkurso aprašo 25 punkte nurodytus dokumentus. Dokumentai teikiami *14 darbo dienų* nuo konkurso paskelbimo. Atkreipiame dėmesį, jog konkurso paskelbimo diena į šį terminą nesiskaičiuoja, o dokumentai priimami iki keturioliktos darbo dienos 24.00 val.

Konkursą organizuojanti įstaiga per 5 darbo dienas turi nuspręsti ar dokumentai yra tinkami, ar jie pagrindžia, kad asmuo atitinka VTĮ 9 straipsnio 1 dalies 1-4 punktuose nustatytus bendruosius ir pareigybės aprašyme nustatytus specialiuosius reikalavimus, ir jei, asmuo atitinka nustatytus reikalavimus, įstaiga jam apie tai turi pranešti per VATIS. Jei įstaigai kyla abejonų dėl pateiktos informacijos tikrumo, ji per tas 5 darbo dienas turi prašyti pateikti papildomų dokumentų kopijas.

SVARBU: asmuo papildomų dokumentų kopijas *turi pateikti per 5 darbo dienas*. Tai reiškia, kad įstaiga negali nustatyti trumpesnio dokumentų pateikimo termino.

Asmeniui nepateikus prašomų dokumentų kopijų, laikoma, kad jis neatitinka bendrųjų ir (ar) specialiųjų reikalavimų, ir jam neleidžiama dalyvauti konkurse. Asmeniui, pateikusiam prašomus dokumentus, per 5 darbo dienas per VATIS pranešama, ar jis atitinka pareigybės aprašyme nustatytus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus.

SVARBU: Pranešant asmeniui, kad jis neatitinka pareigybės aprašyme nustatytų specialiųjų reikalavimų, įstaiga turi nurodyti kokio (-ių) specialiojo reikalavimo asmuo neatitinka, ar kokių prašomų dokumentų jis nepateikė ir pan.

Konkurso aprašo 30 punkte nustatyta, kad, *jeigu dalyvauti konkurse į įstaigos vadovo, jo pavaduotojo, ministerijos, teismo ar prokuratūros kanclerio, administracijos ar sekretoriato vadovo ar jo pavaduotojo, įstaigos administracijos padalinio vadovo, jo pavaduotojo ar valstybės tarnautojo, turinčio pavaldžių asmenų, pareigas* konkursą organizuojančioje įstaigoje *užsiregistruoja (t. y., pateikia prašymą) tik vienas asmuo, konkursas skelbiamas iš naujo*. Iš naujo paskelbus konkursą ir bent vienam asmeniui užsiregistravus dalyvauti jame, konkursas turi būti vykdomas Konkurso aprašo nustatyta tvarka.

Pretendentai, siekiantys eiti vadovaujančiojo valstybės tarnautojo pareigas, turi pasitikrinti *vadovavimo gebėjimus VTD*. Vadovavimo gebėjimai vertinami rezultatu „Išlaikyta“ arba „Neišlaikyta“. Pretendentas, kurio vadovavimo gebėjimai įvertinti rezultatu „Išlaikyta“, turi teisę dalyvauti konkurse į vadovaujančiojo valstybės tarnautojo pareigas. Vadovavimo gebėjimų tikrinimo rezultatai skelbiami VATIS ir galioja 3 metus. Pretendento, kurio vadovavimo gebėjimai įvertinti rezultatu „Neišlaikyta“, vadovavimo gebėjimai gali būti tikrinami ne anksčiau kaip po 6 mėnesių nuo vadovavimo gebėjimų tikrinimo dienos. Pretendentas, kurio vadovavimo gebėjimai, reikalingi įstaigos strateginiams sprendimams priimti ir tinkamam jų įgyvendinimui užtikrinti, įvertinti rezultatu „Neišlaikyta“, *turi teisę į vadovavimo gebėjimų, reikalingų pavaldžių asmenų darbui koordinuoti ir kontroliuoti, skiriant jiems užduotis ir užtikrinant jų įvykdymą, tikrinimą ir atvirkščiai*. Pretendento vadovavimo gebėjimai, reikalingi pavaldžių asmenų darbui koordinuoti ir kontroliuoti, skiriant jiems užduotis ir užtikrinant jų įvykdymą, laikomi

ministro 2017-02-01 įsakymu Nr. V-78 pareigybė, į kurią pareiškėja parašė prašymą priimti, buvo panaikinta. Šiuo atveju atsakovas turėjo diskrecijos teisę priimti skundžiamą sprendimą, esant, jo manymu, objektyvioms ir svarbioms aplinkybėms.

patikrintais, jeigu jo vadovavimo gebėjimai, reikalingi įstaigos strateginiams sprendimams priimti ir tinkamam jų įgyvendinimui užtikrinti, jau buvo įvertinti rezultatu „Išlaikyta“ ir vadovavimo gebėjimų tikrinimo rezultatas galioja.

III. KONKURSO VYKDYMAS

VTĮ 10 straipsnyje nurodyti subjektai konkursui vykdyti įsakymu sudaro pretendentų į pareigas konkurso komisiją (toliau – komisija). *Konkurso į vadovaujančiojo valstybės tarnautojo pareigas komisija sudaroma ne mažiau kaip iš 5 narių, o į kitas pareigas iš 3 narių.*

SVARBU: į komisijos narių sąrašą turi būti įtraukti konkursą organizuojančios įstaigos personalo administravimo tarnybos vadovas arba kitas valstybės tarnautojas, atliekantis personalo administravimo funkcijas, ir tiesioginis būsimo valstybės tarnautojo vadovas (arba jo įgaliotas valstybės tarnautojas).

Konkurso į įstaigos prie ministerijos vadovo, ministerijos kanclerio pareigas komisija sudaroma iš Ministro Pirmininko skirto atstovo, VTD atstovo, aukščiau pastraipoje nurodytų komisijos narių ir kitų konkursą organizuojančios įstaigos atstovų.

Komisijos nariais³ *negali būti* skiriami asmenys, kurie yra pretendentų tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai, sutuoktiniai, sugyventiniai, taip pat pretendentų sutuoktinių, sugyventinių vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai. Komisijos nariais taip pat *negali būti* asmenys, dėl kurių nešališkumo kelia abejonių kitos aplinkybės. Komisijos nariu *negali būti* valstybės politikas, išskyrus tuos atvejus, kai jis yra tiesioginis valstybės tarnautojo vadovas.

Taip pat būti *komisijos nariais* konkursą organizuojanti įstaiga *gali* pakviesti nevyriausybės (-ių) organizacijos (-ų), kurios (-ių) įstatuose nustatyti veiklos tikslai ir (ar) uždaviniai susiję su korupcijos prevencijos, piliečių ištraukimo į viešojo valdymo sprendimų priėmimo procesus skatinimo, žmogaus teisių, demokratijos plėtros ir (ar) lygių galimybių sritimis, atstovą (-us). *Įsakyme* dėl komisijos sudarymo *nurodomi* komisijos pirmininkas, kiti komisijos nariai, Konkurso aprašo 54 punkte nurodyti ekspertai, jeigu jie kviečiami į konkursą, ir komisijos sekretorius, kuris gali būti komisijos nariu. Komisijos darbe turi dalyvauti visi jos nariai. Kai komisijos darbe dėl svarbių priežasčių *negali* dalyvauti kuris nors jos narys, ši komisija gali dirbti, jeigu jos darbe dalyvauja daugiau kaip pusė komisijos narių. Kai komisijos darbe dėl svarbių priežasčių *negali* dalyvauti jos pirmininkas, šią komisiją sudaręs asmuo *raštu paveda* kitam komisijos nariui atlikti komisijos pirmininko funkcijas.

Konkurse, išskyrus konkursą į įstaigos prie ministerijos vadovo ir ministerijos kanclerio pareigas, *stebėtojo teisėmis* tiesiogiai arba naudodamas telekomunikacijų galinius įrenginius *gali* dalyvauti VTD atstovas (šiuo atveju VTD pateikia raštą dėl tokio atstovo dalyvavimo konkurse). Konkurse *stebėtojo teisėmis gali* dalyvauti konkursą organizuojančioje įstaigoje veikiančios *profesinės sąjungos* (toliau – profesinė sąjunga) arba, jeigu veikia kelios profesinės sąjungos, kelių profesinių sąjungų atstovai. Prašymą *stebėtojo teisėmis* dalyvauti konkurse profesinė sąjunga ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki konkurso pradžios elektroniniu paštu pateikia konkursą organizuojančiai įstaigai. Konkursą organizuojanti įstaiga apie konkurso laiką ir vietą praneša profesinei sąjungai elektroniniu paštu ne vėliau kaip prieš vieną darbo

³ Komisijos nario priklausomybė kuriai nors partijai ar vienoks ar kitoks pavaldumas komisijos pirmininkui savaime nėra teisės akte nurodyta aplinkybė, dėl kurios asmuo negalėtų būti skiriamas komisijos nariu ar dėl kurios būtų pakankamas pagrindas abejoti to asmens nešališkumu (2012-02-09 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-401/2012; taip pat žr. 2009-02-06 nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-198/2009).

LVAT 2015-02-09 nutartimi administracinėje byloje Nr. A-85-261/2015, pasisakė, jog asmens nešališkumas tikrinamas dviem aspektais: objektyvumo ir subjektyvumo. Valstybės tarnautojas turi būti nešališkas objektyviaja prasme. Nešališkumą objektyviają prasme paneigia realūs faktai, kurių pagrindu galima padaryti išvadą, jog asmuo gali būti šališkas. Subjektyviaja prasme vertinant nešališkumą, atsižvelgiama į konkretaus asmens nusistatymą ir elgesį, ar jis konkrečioje situacijoje, susijusioje su sprendimo priėmimu, yra asmeniškai iš anksto nusistatęs ar tendencingas. Teismų praktikoje laikoma, kad asmens nešališkumas yra, kol nėra įrodyta priešingai, t. y. kol nėra nustatyta, kad valstybės tarnautojas, veikdamas Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 11 straipsnio 1 dalies nustatytoje situacijoje, parodė suinteresuotumą, priešišumą ar nepalankumą dėl asmeninių priežasčių.

dieną iki konkurso. Konkurse stebėtojo teisėmis dalyvaujantys profesinių sąjungų atstovai komisijos sekretoriui prieš konkursą privalo pateikti galiojantį asmens dokumentą, kuriame yra asmens kodas ir nuotrauka, įgaliojimą dalyvauti konkurse stebėtojo teisėmis ir *pasirašyti pasižadėjimą* (Konkurso aprašo 5 priedas) neatskleisti asmens duomenų paslapties. Pasižadėjimas pridedamas prie konkurso protokolo. *Profesinių sąjungų atstovams draudžiama* per konkursą daryti garso ar vaizdo įrašus, naudoti kitas technines priemones. Šias technines priemones naudojantys ar komisijos darbui trukdantys profesinių sąjungų atstovai komisijos pirmininko ar komisijos pirmininko funkcijas atliekančio komisijos nario sprendimu gali būti pašalinami iš konkurso, ir apie tai pažymima protokole.

Komisijos darbe *stebėtojo teisėmis* taip pat gali dalyvauti ne daugiau kaip 3 kiti visuomenės atstovai. Viešiesiems juridiniams asmenims, pirmiems 3 pateikusiems prašymą leisti jų atstovams stebėti konkursą, taikoma Konkurso aprašo 48 punkte nustatyta tvarka. Viešiesiems juridiniams asmenims, pateikusiems prašymus leisti jų atstovams stebėti konkursą vėliau nei pirmieji 3, apie tai, kad leidimas stebėti konkursą jų atstovams nesuteikiamas, pranešama elektroniniu paštu ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki konkurso. Asmenys, dalyvaujantys konkurse stebėtojų teisėmis tik stebi konkurso vykdymo eigą ir patarinėti konkurso komisijai negali. Siekiant efektyvinti konkursų organizavimą, komisijos nariai po pretendentų įvertinimo gali paprašyti konkursų stebėtojus išsakyti savo pastebėjimus, siūlymus ir pastabas.

Komisiją sudarančio asmens sprendimu komisijos posėdyje *patariamojo balso teise* gali dalyvauti srities (-čių), susijusios (-ių) su pareigybės aprašyme nustatytais funkcijomis, ekspertas (-ai). Eksperto (-ų) paslaugos gali būti perkamos Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Ekspertas komisijos posėdyje gali tik patarti komisijos nariams dėl pretendentų atsakymų ir jų atliktų užduočių vertinimo.

Konkursas turi įvykti ne vėliau nei per 3 mėnesius nuo konkurso paskelbimo dienos. Konkursas į vadovaujančiojo valstybės tarnautojo pareigas turi įvykti ne anksčiau kaip po 23 darbo dienų nuo paskutinio pretendento, pateikusio dokumentus konkursą organizuojančiai įstaigai ir informuoto apie atitiktį bendriesiems ir specialiesiems reikalavimams, užsiregistravimo tikrintis vadovavimo gebėjimus, išskyrus tuos atvejus, kai visų konkurse dalyvaujančių pretendentų vadovavimo gebėjimai patikrinti Konkurso aprašo nustatyta tvarka. Tokiu atveju konkursas gali įvykti ne anksčiau kaip po 5 darbo dienų nuo informacijos apie atitiktį bendriesiems ir specialiesiems reikalavimams pateikimo paskutiniam pretendentui, pateikusiam dokumentus konkursą organizuojančiai įstaigai. Konkursas į įstaigos prie ministerijos vadovo, ministerijos kanclerio pareigas vykdomas VTD.

Apie konkurso datą, laiką ir vietą konkursą organizuojanti įstaiga praneša pretendentams per VATIS ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas iki konkurso pradžios.

SVARBU: šio pranešimo pateikimo VATIS diena neįskaitoma į 5 darbo dienų terminą, o penkta darbo diena turi sueiti iki konkurso vykdymo dienos, o ne konkurso dieną. Atsižvelgiant į teismų praktiką, manome, kad konkurso data, esant reikalui, gali būti nukelta vėlesnei datai apie tai pranešant visiems pretendentams. Tokiu atveju, manome, kad papildomam pranešimui apie nukeliamą konkurso datą 5 darbo dienų termino išlaikyti nebūtina.

Tarnybai reikalingos *užsienio kalbos* (-ų) mokėjimas turi būti patikrintas *iki konkurso pradžios*. Užsienio kalbos mokėjimo tikrinimo taisyklės tvirtina vidaus reikalų ministras. Iki konkurso pradžios pretendentas VATIS sistemoje gali konkursą organizuojančiai įstaigai pateikti informaciją apie patikrintą užsienio kalbos mokėjimą.

SVARBU: Vadovaujantis Užsienio kalbų mokėjimo tikrinimo priimant į valstybės tarnautojo pareigas taisyklėmis, patvirtintomis vidaus reikalų ministro 2013-05-21 įsakymu Nr. 1V-447 „Dėl Užsienio kalbų mokėjimo tikrinimo priimant į valstybės tarnautojo pareigas taisyklių patvirtinimo“, pretendentų į valstybės tarnautojo pareigas *anglų, prancūzų ir vokiečių* kalbų mokėjimą tikrina Akredituoti centrai, turintys teisę naudoti *šių taisyklių 1 ir 2 prieduose nustatytus tarptautinius užsienio kalbų egzaminus ir (ar) tarptautinius užsienio kalbų mokėjimo lygio nustatymo testus* arba VTD. Akredituoto centro pažyma *galioja 3 metus*. Ne bet kokia pažyma galioja, pavyzdžiui, negalioja užsienio kalbos žinių lygio patikrinimo pažyma, išduodama prieš užsienio kalbos mokymų kursų ar po jų, negalioja pažymos, jei asmens užsienio kalbos mokėjimo lygis buvo nustatytas naudojant ne taisyklių prieduose nurodytus testus. VTD nustatęs asmens užsienio kalbų mokėjimo lygį, jį įrašo į VATIS ir *galioja 3 metus*.

Pretendentams, *turintiems* pareigybės aprašyme nustatytos užsienio kalbos (-u) aukštąjį ar jam prilygintą humanitarinių mokslų studijų srities filologijos krypties išsilavinimą, arba įgijusiems pusę ar daugiau kitos studijų srities aukštojo mokslo diplome nurodytų kreditų pareigybės, į kurią pretenduojama, aprašyme nustatyta užsienio kalba, įskaitomas C1 užsienio kalbos mokėjimo lygis.

Valstybės tarnautojams, kurie pretenduoja į kitas valstybės tarnautojo pareigas ir kurių *einamų pareigų* pareigybės aprašyme nustatytas užsienio kalbos mokėjimo lygis pagal Bendruosius Europos kalbų metmenis, įskaitomas einamų pareigų pareigybės aprašyme nustatytas užsienio kalbos mokėjimo lygis. Atkreipiame dėmesį, jog pareigybės aprašyme turi būti aiškiai parašytas užsienio kalbos mokėjimo reikalavimas ir jo mokėjimo lygis. Pavyzdžiui, netinka pagrindimui pareigybės aprašyme nustatytas reikalavimas – mokėti vieną iš užsienio kalbų.

Kitų užsienio kalbų mokėjimas iki konkurso pradžios ekspertų tikrinamas įstaigoje, kurioje teisės aktų nustatyta tvarka asmuo priimamas į valstybės tarnautojo pareigas. Po šio patikrinimo turi būti užpildyta minėtų taisyklių 3 priede nurodyta lentelė, kuri pridedama prie konkurso dokumentų.

Pretendentai, *atvykę į konkursą, privalo* pateikti galiojantį asmens dokumentą, kuriame yra asmens kodas ir nuotrauka, ir dokumentą apie nustatytą užsienio kalbos mokėjimą, jeigu pareigybės, į kurią pretenduojama, aprašyme nustatytas anglų, prancūzų arba vokiečių kalbos mokėjimo reikalavimas, jei šis dokumentas nebuvo pateiktas konkursą organizuojančiai įstaigai anksčiau per VATIS.

SVARBU: Pretendentams, nepateikusiems šių dokumentų, **neleidžiama** dalyvauti konkurse ir apie tai pažymima protokole. Atkreipiame dėmesį, jog visi pateikiami dokumentai turi galioti asmens priėmimo į pareigas dieną.

Konkursas pradamas pretendentams praneštu laiku. Esant dideliame pretendentų skaičiui, valstybės tarnautoją į pareigas priimančio asmens sprendimu konkursas gali būti vykdomas kelias dienas. Konkurso metu pretendentams *gali būti* pateikiama ir praktinė užduotis. *Konkurso metu pretendentams pateikiami lygiaverčiai klausimai.* Pateikti klausimai, praktinė užduotis ir atsakymai į juos *neviešinami.* Konkurso eigai fiksuoti *daromas skaitmeninis garso* arba garso ir vaizdo *įrašas.* Konkurso į įstaigos prie ministerijos vadovo, ministerijos kanclerio pareigas eigai fiksuoti daromas skaitmeninis garso ir vaizdo įrašas. Skaitmeninis garso arba garso ir vaizdo įrašas perkeliamas į kompiuterinę laikmeną, pridedamas prie protokolo, saugomas konkursą organizavusioje įstaigoje teisės aktų nustatyta tvarka, laikantis asmens duomenų apsaugą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Konkurso metu kiekvienas komisijos narys pretendentų tinkamumą eiti valstybės tarnautojo pareigas vertina individualiai⁴ – nuo 1 iki 10 balų. Blogiausias įvertinimas yra 1 balas, geriausias – 10 balų. 0 balų

⁴ Kai asmuo į valstybės tarnautojo pareigas yra atrenkamas konkurso būdu jį egzaminuojant, tokia procedūra negali būti vien formalus dalykas. Egzaminas – nesvarbu, ar jis vyksta raštu, ar žodžiu, ar ir raštu, ir žodžiu, - turi būti tikslingas, orientuotas į žinių ir gebėjimų, reikalingų kiekvienam valstybės tarnautojui, taip pat į konkrečių žinių ir gebėjimų, reikalingų valstybės tarnautojo pareigybės, į kurią asmuo pretenduoja, aprašyme nustatytoms funkcijoms įgyvendinti, patikrinimą ir įvertinimą. Pagal konkurse į tam tikras valstybės tarnautojo pareigas dalyvavusių pretendentų egzaminų rezultatus nustatomas konkurso laimėtojas – asmuo, atliksiantis konkrečias valstybės tarnautojo pareigybės aprašyme apibrėžtas funkcijas, todėl egzaminas – nesvarbu, ar jis vyksta raštu, ar žodžiu, ar ir raštu, ir žodžiu, - klausimai (užduotys) pirmiausia turi būti siejami su būtent tomis pareigomis valstybės tarnyboje, į kurias pretenduojama (vyksta konkursas) (Konstitucinio Teismo 2008-01-22 nutarimas).

Atsakymų į pateiktus klausimus būdu atliekamas žinių patikrinimas yra kiekvieno konkurso komisijos nario diskrecija. Šiam patikrinimui yra būdingas subjektyvus pretendento (konkurso dalyvio) žinių vertinimo faktorius. Šio faktoriaus reikšmė yra siejama tik su konkurso komisijos nario, o ne konkurso dalyvio (pretendentu) atitinkamos nuomonės susiformavimu (2011-12-06 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-3241/2011; 2012-09-20 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1334/2012). Nesutikimas su komisijos narių vertinimu, pagrįstas vien subjektyviu pretendento vertinimu, nenustačius jokios aplinkybės, leidžiančios abejoti komisijos narių objektyvumu vertinant konkurse dalyvavusius pretendentes, neleidžia pagrįstai teigti, jog komisijos nariai piktnaudžiavo pretendentų į valstybės tarnybą žinių patikrinimo diskrecijos teise (2012-11-15 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2667/2012). Pastebėtina, kad LVAT teisėjų kolegija administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1623/2012, vertindama egzaminų žodžiu rezultatus, taip pat yra pažymėjusi, jog komisijos nariai turi tam tikrą diskreciją sprendžiam, kaip įvertinti kiekvieną pretendentą. Toks vertinimas gali apimti ne tik atsakymų į pateiktus klausimus turinį, tačiau ir atsakymų pateikimo formą, laiką, kurio prirėkė atsakymui pateikti, bendrą įspūdį apie pretendentą. Todėl teismo vaidmuo tokiaime kontekste apsiriboja įvertinimu, ar komisija neperžengė turimos vertinimo laisvės ribų (2012-06-14 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1623/2012).

šioje konkurso dalyje skirti negalima. Įvertinę kiekvieno pretendento tinkamumą eiti valstybės tarnautojo pareigas, komisijos nariai pildo konkurso individualaus vertinimo lentelę (Konkurso aprašo 6 priedas).

Jeigu konkurso metu pateikiama praktinė užduotis, iki konkurso pradžios komisija nusprendžia, kuris komisijos narys (-iai) įvertins praktinę užduotį. *Praktinė užduotis* vertinama 0, 1 arba 2 balais. Blogiausias įvertinimas yra 0 balų, geriausias – 2 balai. Komisijos narys (-iai), vertinęs (-ę) praktinę užduotį, praktinės užduoties įvertinimo balą įrašo konkurso individualaus vertinimo lentelėje. Raštu atliktos praktinės užduotys pridedamos prie konkurso protokolo. Kiekvienam pretendentui skirti balai susumuojami ir dalijami iš dalyvaujančių komisijos narių skaičiaus. *Praktinės užduoties* balas arba komisijos narių *balų vidurkis pridedamas* prie *pokalbio balo vidurkio*. Todėl, konkurso protokolo skiltyje „Bendra balų suma“ yra pateikiama šių vidurkių balų suma, o ne komisijos narių pretendentams bendra suteiktų balų suma. Konkursą laimi daugiausia balų, bet ne mažiau kaip 6 balus surinkęs pretendentas. Jeigu per konkursą pateikiama praktinė užduotis, konkursą laimi daugiausia balų, bet ne mažiau kaip 7 balus surinkęs pretendentas. Jeigu didžiausią vienodą, bet ne mažesnę nei nustatytas Konkurso aprašo 67 punkte, balų skaičių surinko keli pretendentai, konkurso laimėtoją pasirenka tiesioginis būsimos valstybės tarnautojo vadovas (arba jo įgaliotas valstybės tarnautojas).

SVARBU. Konkurso aprašo 69 punkto nuostatas Konstitucinis teismas 2018 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. KT13-N8/2018 pripažino prieštaraujančiomis Lietuvos Respublikos konstitucijai.

Pasibaigus konkursui, balų skaičiavimą turi teisę stebėti⁵ visi pretendentai. Komisijos narių užpildytos ir pasirašytos konkurso individualaus vertinimo lentelės pridedamos prie protokolo. Pretendentams paskelbiami konkurso rezultatai ir jų eilės tvarka. Pretendentui, nedalyvavusiam skelbiant konkurso rezultatus, apie jo rezultatą ir eilės numerį pranešama per VATIS. Konkurso rezultatai įforminami protokolu. Priimamam valstybės tarnautojui gali būti suteikiama trečia kvalifikacinė klasė. Komisijai pasiūlius suteikti priimamam valstybės tarnautojui trečią kvalifikacinę klasę, apie tai pažymima protokole. Konkurso protokole pasirašo visi komisijos darbe dalyvavę komisijos nariai ir komisijos sekretorius.

Pretendentas po konkurso rezultatų paskelbimo *turi teisę susipažinti su konkurso protokolu ir savo pokalbio* skaitmeniniu garso arba garso ir vaizdo įrašu. **Duomenys apie pretendentus, išskyrus Konkurso apraše nurodytus atvejus, neskelbiami.** Konkurso metu, teisės aktų nustatyta tvarka, turi būti užtikrinama asmens duomenų apsauga.

Dėl konkurso komisijos darbo organizavimo tvarkos siūlome taip pat susipažinti su VTD parengtomis Rekomendacijomis „Dėl konkurso į įstaigos prie ministerijos vadovo, ministerijos kanclerio pareigas komisijos darbo organizavimo“.
(<http://portalas.vtd.lt/upload/Dokumentai/ISTAIGOMS/Rekomendacijos/REKOMENDACIJOS%20ATRA NKOS%20KOMISIJOMS.pdf>).

Egzamino žodžiu metu klausimai pretendentams pateikiami, siekiant patikrinti pretendento gebėjimus atlikti valstybės tarnautojo pareigybės, dėl kurios vyksta konkursas, aprašyme nustatytas funkcijas. Teisėjų kolegija šioje byloje atkreipė dėmesį, kad įstatymų leidėjas tokiu reglamentavimu nėra nustatęs, jog klausimai egzamino žodžiu metu būtų pateikiami tik iš teisės aktų sąrašo. Teisės aktų išmanymas negali būti pakankamas pagrindas pripažinti, kad pretendentas pasižymi tokiomis asmeninėmis dalykinėmis savybėmis, kurių reikalaujama pareigybės aprašyme, pavyzdžiui, yra iniciatyvus, geba bendrauti, dirbti komandoje ir kt. (2008-05-22 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-781/2008, Vyriausiojo administracinio teismo biuletenis, Nr. 15, 2008, p. 146-152).

⁵ LVAT 2016-04-07 nutartimi administracinėje byloje Nr. A-410-438/2016 pasisakė, kad kandidatai gali stebėti tik tą balų skaičiavimo etapą, pasibaigus konkursui, kai kiekvienam pretendentui skirti balai susumuojami ir dalijami iš dalyvaujančių komisijos narių skaičiaus. Teisėjų kolegija padarė išvadą, jog nesant nustatyto fakto, jog pareiškėjui buvo neleista stebėti balų sumavimo procedūros pasibaigus konkursui, negalima spręsti, jog atsakovas iš tiesų pažeidė Konkursų aprašo 65 punkte įtvirtintą procedūrinę pareiškėjo teisę.

IV. VALSTYBĒS TARNAUTOJO PRIĒMIMAS Ī PAREIGAS

VTĪ 9 straipsnio 5 dalis imperatyviai nurodo, kad ė valstybĒs tarnautojo pareigas priimami asmenys turi atitikti specialiuosius reikalavimus, nustatytus pareigybĒs aprašyme⁶. Iki ėsakymo dĒl priĒmimo ė pareigas pasirašymo konkursą laimĒjĒs pretendentas konkursą organizuojanĉiai ėstaigai per jos nustatytą terminą pateikia Konkurso aprašo 72 punkte ėšvardintus dokumentus, ėstaigai pasidarius jų kopijas, dokumentų originalai grąžinami pretendentui. Jeigu pareigybĒs aprašyme yra nustatytas specialus reikalavimas atitikti teisĒs aktuose nustatytus reikalavimus, būtinus ėšduodant asmens patikimumo pažymĒjimą arba leidimą dirbti ar susipažinti su ėslaptinta informacija, valstybĒs tarnautoją ė pareigas priimantis asmuo *ne vĒliau kaip po 6 darbo dienų nuo konkurso pabaigos pradeda* teisĒs aktuose nustatytą konkursą laimĒjusio pretendento *tikrinimo procedūrą* ir kreipiasi ė kompetentingą valstybĒs instituciją dĒl ėšvados, ar konkursą laimĒjusiam pretendentui gali būti ėšduodamas asmens patikimumo pažymĒjimas arba leidimas dirbti ar susipažinti su ėslaptinta informacija. Šis terminas galioja ir nusprendus kreiptis ė kompetentingą valstybĒs instituciją dĒl informacijos apie pretendentą vadovaujantis Korupcijos prevencijos ėstatymo 9 straipsniu. Gavus neigiamas ėšvadas, antrojo ar kito ė eilĒs pretendento tikrinimo procedūra pradĒdama, jeigu šis pretendentas sutinka eiti pareigas, ė kurias buvo organizuojamas konkursas.

Jeigu konkursą laimĒjĒs pretendentas iki ėsakymo priimti jį ė pareigas priĒmimo dienos atsisako eiti šias pareigas, nepateikia prašomų dokumentų *arba* pagal pateiktus dokumentus valstybĒs tarnautoją ė pareigas priimantis asmuo *nustato, kad pretendentas neatitinka bendrųjų ir specialiųjų reikalavimų*, nustatytų pareigybĒs aprašyme, pareigas, ė kurias paskelbtas konkursas, *eiti siūloma antrajam pagal konkurso rezultatus*, bet ne mažiau, nei nustatyta Konkurso aprašo 67 punkte, balų surinkusiam pretendentui, o jam atsisakius – atitinkamai kitam ė eilĒs. Kiti pretendentai taip pat turi pateikti ėstaigai dokumentus, pagrindžianĉius jų atitiktį pareigybĒs aprašyme nustatytiems specialiesiems reikalavimams.

Konkursą laimĒjĒs pretendentas *priimamas ė pareigas 15-tą darbo dieną* nuo konkurso pabaigos, išskyrus Konkurso aprašo 81 punkte nurodytą atvejį. Konkursą laimĒjusio pretendento ir valstybĒs tarnautoją ė pareigas priimanĉio asmens susitarimu šis terminas gali būti *sutrumpinamas arba pratĒsiamas*.

Pretendentas *laikomas priimtu ė pareigas* nuo VTĪ 10 straipsnyje nurodyto asmens ėsakyme dĒl priĒmimo ė pareigas nustatytos dienos. Jei konkurso komisija balsavo dĒl siūlymo suteikti 3 kvalifikacinę klasę, ė pareigas priimantis asmuo priimdamas ėsakymą dĒl valstybĒs tarnautojo priĒmimo ė pareigas, turi priimti sprendimą tenkinti ar netenkinti konkurso komisijos siūlymą dĒl 3 kvalifikacinĒs klasĒs suteikimo.

Veiksmai, neveikimas ir (ar) sprendimai, kuriais pažeidžiamos Konkurso aprašo nuostatos, gali būti skundžiami Viešojo administravimo ėstatymo arba Administracinių bylų teisenos ėstatymo nustatyta (toliau – ABTĪ) tvarka.

Skundą dĒl konkurso procedūrų pažeidimų galima pateikti VTD, kuris, vadovaudamasis VTĪ 49 straipsnio 4 dalies 1 punktu, prižiūri, kaip ėgyvendinami VTĪ ir su juo susiję teisĒs aktai, tiria asmenų pranešimus, skundus ir prašymus dĒl VTĪ ir kitų su juo susijusių teisĒs aktų ėgyvendinimo. Atsižvelgiant ė Viešojo administravimo ėstatymo 14 straipsnio 5 dalies 5 punkto nuostatas, jeigu nuo skunde nurodytų

⁶ LVAT teisĒjų kolegija pažymĒjo, jog VTĪ 9 straipsnio 5 dalis ėsakmiai nurodo, kad ė valstybĒs tarnautojo pareigas priimami asmenys turi atitikti specialiuosius reikalavimus, jokia ėšimtis ėš šios nuostatos nėra numatyta. TodĒl, kolegijos vertinimu, nustaĉius, kad konkursą laimĒjĒs asmuo neatitinka vieno ė specialiųjų reikalavimų bei nustaĉius, kad patys specialieji reikalavimai neatitinka teisĒs aktų, atsakovui (ė pareigas priimanĉiam asmeniui) buvo pagrindas konstatuoti esminį procedūrinį pažeidimą ir netĒsti priĒmimo ė pareigas konkurso būdu procedūros bei naikinti pažeidžiant procedūrą priimtą sprendimą. VTĪ 9 straipsnio 5 dalies pažeidimas bei teisĒs aktų reikalavimų neatitinkanĉių specialiųjų reikalavimų nustatymas laikytini pakankamu pagrindu naikinti konkurso rezultatus (LVAT 2006-02-20 nutartis administracinĒje byloje Nr. A⁵⁰²-800/2006).

VTĪ 9 straipsnio 3 dalies 6 punkte numatyta, jog ė valstybĒs tarnautojo pareigas negali būti priimtas asmuo „kitų ėstatymų nustatytais atvejais“. Kaip pažymĒjo LVAT teisĒjų kolegija, vienas ėš tokių atvejų kaip tik numatytas Korupcijos prevencijos ėstatymo 9 straipsnio 9 dalyje, kurioje nurodyta, kad pateikta informacija yra vienas ėš pagrindų, apibūdinanĉių asmens, siekianĉio eiti arba einanĉio pareigas valstybĒs ar savivaldybĒs ėstaigoje, patikimumą, ir kad asmuo, praradĒs pasitikĒjimą, ValstybĒs tarnybos ir kitų ėstatymų nustatyta tvarka gali būti nepriimamas ė valstybĒs ar savivaldybĒs ėstaigą arba atleidžiamas ėš pareigų. Konstitucinis Teismas 2007-09-13 nutarime padarĒ ėšvadą, kad pagal Korupcijos prevencijos ėstatymo 9 straipsnį (jo 9 dalį) konkurso laimĒtojas gali būti nepaskirtas ė pareigas, net jeigu laimĒjo konkursą ė jas, jeigu pagrįstai konstatuojama, kad tas asmuo yra praradĒs pasitikĒjimą (LVAT 2012-03-01 nutartis administracinĒje byloje Nr. A⁵²⁰-1234/2012).

pažeidimų paaiškėjimo asmeniui dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai, VTD direktoriaus sprendimu toks skundas gali būti nenagrinėjamas.

ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui⁷ paduodamas *per vieną mėnesį* nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos.

Teisinio atstovavimo ir stebėsenos skyriaus vedėja,
laikinei vykdančiai direktoriaus pavaduotojo funkcijas

Inga Sirutavičė

⁷ LVAT 2007-03-15 administracinėje byloje Nr. A-415-289-07 pasisakė, jog priėmimo į valstybės tarnybą konkurso būdu teisinio reguliavimo vertinimas leidžia teigti, kad konkursas yra vientisas veiksmas, kurio procedūra apima visus Konkurso apraše apibrėžtus etapus, o pretendento teisių pažeidimas viename iš konkurso procedūros etapų yra pagrindas pripažinti konkurso rezultatus negaliojančiais ir pradėti jį iš naujo, bet ne pakartoti tą procedūros etapą, kurio metu padarytas pažeidimas.

Konstitucinis Teismas yra nurodęs, jog sprendžiant dėl pretendentų į atitinkamas pareigas valstybės tarnyboje būtina paisyti asmenų lygiateisiškumo (asmenų lygybės įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams) principo. Konstitucinis lygių sąlygų stojant į valstybės tarnybą imperatyvas suponuoja stojančiųjų konkurenciją, taip pat objektyvų, nešališką stojančiųjų į valstybės tarnybą vertinimą ir atranką. Piliečiai, siekiantys būti priimti į valstybės tarnybą, negali būti diskriminuojami arba jiems negali būti teikiama privilegijų nei Konstitucijos 29 straipsnio 2 dalyje *expressis verbis* nurodytais, nei kitais konstituciškai nepateisinamais pagrindais. Asmuo, kuris mano, kad jam stojant į valstybės tarnybą buvo pažeistas lygiateisiškumo principas, taigi ir jo konstitucinė teisė lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybą, pagal Konstituciją turi teisę siekti apginti savo pažeistą teisę teisme (Konstitucinio Teismo 2004-12-13 nutarimas).

Administracinis teismas, sprendžiantis bylą dėl asmens nepriėmimo į atitinkamas pareigas valstybės tarnyboje, veikia ne kaip kokia nors „apeliacinė egzaminų komisija“, o kaip jurisdikcinė institucija, sprendžianti, ar nebuvo pažeista egzamino (konkurso) tvarka ir asmens konstitucinė teisė lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybą (Konstitucinio Teismo 2008-01-22 nutarimas). Administraciniam teismams nesuteikta teisė atlikti viešojo administravimo subjektų kompetencijai priskirtų veiksmų. Tai sąlygoja „valdžių padalijimo“ principas, kuris reiškia valstybės valdžios galių paskirstymą skirtingoms institucijoms, siekiant apriboti valdžią ir išsaugoti laisvę bei lygybę. Įstatymų leidėjas teisę tikrinti pretendentų į valstybės tarnybą gebėjimus atlikti valstybės tarnautojo pareigybės, dėl kurios vyksta konkursas, aprašyme nustatytas funkcijas bei nuspręsti, kuris iš kandidatų yra tinkamesnis atitinkamoms valstybės tarnautojo pareigoms užimti, suteikė konkurso komisijai. Atsižvelgiant į tai, teismas neturi teisės vykdyti konkurso komisijos funkcijas ir vertinti bei nustatyti konkurso laimėtoją. Teismas, vadovaudamasis ABTĮ 3 straipsniu, šiuo atveju tik patikrina, ar nebuvo pažeista egzamino tvarka ir ar nustatytas tvarkos pažeidimas nesąlygojo asmens teisės lygiomis sąlygomis stoti į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybą pažeidimo (2012-11-15 nutartis administracinėje byloje Nr. A492-2667/2012). Ginčijant priėmimo į valstybės tarnybą procedūrą, svarbu tinkamai pasirinkti gynybos būdą. Kreipimasis į teismą neturi būti betikslis (šiuo aspektu žr. 2012-06-21 nutartį administracinėje byloje Nr. A492-1993/2012).